

هه‌گه‌ی زانیـن... پرژیه‌کی فلسفه‌ی لایـن : د. ساما مانی

زانباری پووست سه‌بارت به نویسنی 'هه‌گه‌ی زانیـن'

'هه‌گه‌ی زانیـن' پرژیه‌کی نویسنی فلسفه‌ی به زمانی کوردی که له سه‌کتبه‌ی په‌کهاتوو و ناوهره‌که‌کی تاووتوکردنی پرسی 'زانین' له فلسفه‌ی دا، نوسه‌ری 'هه‌گه‌ی زانیـن' ژنه‌کی کورد: د. ساما مانی.

کتبه‌ی یکه‌می 'هه‌گه‌ی زانیـن'، تایته‌که‌ی به‌م جه‌ره‌ی: هه‌گه‌ی زانیـن: کته‌بی یکه‌م؛ پیستیم‌له‌جی کلاسیک. ئه‌م که‌به‌ له سه‌ره‌تای مانگی سه‌ و نه‌ردراوه‌ به چاپخانه‌ی سه‌ردم له سه‌یمانی به به‌اوکردنه‌وه‌.

کتبه‌ی دوو‌می 'هه‌گه‌ی زانیـن' ماوه‌ی که‌متر له مانگیکه‌ نه‌ردراوه‌ به چاپخانه‌ی مه‌خکه‌ له ناوچه‌ی سه‌ره‌ان و وا به‌اوته‌که‌ته‌وه‌. هه‌ردوو کته‌بی یکه‌م و دوو‌می هه‌گه‌ی زانیـن له په‌شانگای کته‌به‌ له هه‌وله‌ره‌ ده‌بن، له ۱۰ ی مانگی ئه‌که‌ته‌به‌ری ئه‌سه‌، واته‌ که‌متر له دوو هه‌فته‌یه‌کیت.

کتبه‌ی سه‌یه‌می 'هه‌گه‌ی زانیـن' به‌م زوانه‌ ده‌نه‌رت به ده‌زگاکانی چاپ و به‌اوکردنه‌وه‌ له کوردستان و سه‌بارت به ژن و فلسفه‌ی.

هه‌گه‌ی زانیـن

نویسنی: د. ساما مانی

دکته‌را له فلسفه‌ی دا، په‌گرامی فلسفه‌ی به‌زمانی ئینگلیزی، ئه‌وره‌پا.

به‌کاله‌ریه‌س و ماجیسته‌ره‌ له فلسفه‌ی دا، زانکه‌ی له‌ندن. دووسا‌م‌م‌ستای فلسفه‌ی بووه‌ له زانکه‌یه‌کی هه‌ره‌می کوردستانی به‌شوردا.

ئه‌ندامی هه‌میشه‌یی که‌مه‌یه‌ی فیه‌له‌سوفه‌کان له به‌ریتانیا.

ئه‌ندامی له‌که‌ه‌ینه‌وه‌ی به‌ای فلسفه‌ی له به‌ریتانیا.

ئه‌ندامی که‌مه‌یه‌ی فیه‌له‌سوفه‌ ژنه‌کان له به‌ریتانیا.

تەكستە فەلسەفەكانى بىر زمانى ئىنگلىزى لى ئورپا بىلەۋدەك تەۋە.

ئەۋە شەئە فەلسەفەكانى كە لىكەكەينەۋە تىادا كەدوون و گەنگەيان پە دەدات ئەمانەن:

فەلسەفەكانى زانەست و لىجەك، فەلسەفەكانى زەين و ئاگەي و مەشەك، فەلسەفەكانى زمان و مانا، فەلسەفەكانى پەستەمەلەجە كەلاسىك و سەشەل پەستەمەلەجە، فەلسەفەكانى جەندەر و كەمەلەيەتە.

گەرچە زمانى كوردى و عەرەبى و فارسى زەر باش دەزانەت بىلەم ھەموو خەندەن زانەكەي و ئەكەدەمە لى فەلسەفەدا بىر زمانى ئىنگلىزى بوۋە و تەنە لى بىرەتەنە و ئەۋرەپا بوۋە. لى بىرەتەنە پەشەنە فەلسەفە لى پەنەئەي فەلسەفەكانى ئەنەلەتەكەدە بوۋە، پەشان بىلەستە فروانەدەن زەمەنە فەلسەفەكانى، ۋەۋە كەدەتە ۋەۋەتە جەكەنە ئەۋرەپا بىلە گەشتە و لىۋە فەلسەفەكانى كەنەنەتەي خەستە سەر زەمەنە فەلسەفەكانى فەكەرىيە خەي. ھەر لىلەر ئەمەشە نەسەنە 'ھەگەيە زەنەن' لى ھەردو پەشەنە ئەنەلەتەكە و كەنەنەتە ئەستە دەكەت سەبارەت بىر پەرسە زەنەن، ھەروەھەش ھەندەك تەۋەرى لى سەسەلەجە و سەيەلەجە دەھەنەتە سەربەس، ھەموو ئەمانە پەكەۋە لىلەر زەنەن ئەستە دەكەت و لى ھەگەيە زەنەن دا تەۋەتە دەكەن. ھەر لى ۱۹۹۳ ۋە ھەتە ئەستە و بىرەدەۋام - تەنەنەت ئەۋە كەتەنەش كە لى كوردەستان مەستەي فەلسەفەكانى بوۋە - دانەبەۋە لى بەزەنە فەلسەفەكانى و دىبەتەكەنە فەلسەفەكانى ئەۋرەپا بىلە گەشتە، بىلەكە بوۋە لى دىبەتە و بەسە گەنگەكەنە فەلسەفەكانى كە و كەنەنەسەكەنە لى بىرەتەنە بىلە تەيەتە.

زەنەنەرى لىلەر 'ھەگەيە زەنەن' بىلە گەشتە ؛ ھەرسە كەتەبەكەي:

ھەر سە كەتەبەكەي 'ھەگەيە زەنەن' ئەستەي چەند جەكە لى خەندەرى كوردە: چە لى كوردەستان بىلەن لى ھەندەران، چە لى زانەكە بىلەن سەربەخە لى مەۋە بىلەنەۋە:

(يەكەم) ئەۋە شەبەرانەي گەر لى كوردەستان بىلەن لى ھەندەران دەخەندەۋە و تەنەۋە تەگەشەنە لى فەلسەفە، بىلەم لىلەر ئەۋە تەمەنەنە ناگەنەتە بىلە ۋەگەرتەنە لى زانەكەكەنە يە لىلەر ئەۋە كە ئەشەكەنە و كەتەنەنە بىلە ئەۋە لى زانەكەكەنە بىلەنە، يە بىلە ھە ھەيەكەتەر دۋەرخەۋەتەۋە و دۋەركەۋەتەنەتەۋە لى خەندەنە فەلسەفەكانى ئەكەدەمە. 'ھەگەيە زەنەن' دەكەتە ۋەكە كەرسەكە ئەكەدەمە فەلسەفەكانى مەۋە بىلەنەۋە بىلەنەتەۋە.

(دوۋەم) ئەۋە شەبەرى ئەكەدەمەنەي كە لى كوردەستان و لى ھەندەران

لله زانکه كاندا لله بواړی فلسفه دا ده خو نن، 'هغه گېلې زانين' وکله
 سرچاوې کې ئه کاديمي زړه بې سوود له خوښدن وټنگه يشتنياندا.
 له بهر نه مانې کې 'هغه گېلې زانين' له گڼو نه ودا کې وون و کورت و
 پوخت نوسراوه ناستې بهرزي ئه کاديمي ځې پاراستوو.
 هغه موو باسې کان و ئارگيوم ننه کان و سرنجه کان له هرسې کتېبې کاني
 'هغه گېلې زانين' دا؛ گرجې کورت و پوخت و وون نوسراون، بې م
 ناستې بهرزي فلسفه ې ئه کاديميان پاراستوو و هاوټا و سړدې من
 له گڼو ناستې فلسفه ې زانکه کاني بهرنيانیا و ئه مريکا و نه و
 ووتانې کې به ئينگليزي ددوېن و ده خو نن و ديبېت ددې کن له سر
 ووي زویدا. بې هره يک له سې کتېبې کې 'هغه گېلې زانين' ددې کړت
 له ما ووه وکې کرسې کې فلسفه بخوښت. هرئې مېشې کې مېستې کې
 به تېواوې ددې پکېت؛ هغه ناني ديبېتې کاني ناو زانکه بهرنيانې
 وئې مريکې و کيشوې راني ئينگليز زمان ددې نه تې ناو ما وکاني
 کوردستان و زانکه کاني کوردستان و؛ کې ووبېرې کې گورې سړزي ووي
 و له گڼو يدا و گرنگر له مې ووبېرې کې گرنګې بواړې فلسفه ې.

زانپاري تايېت به کتېبې يې کېم و کتېبې دووې مې 'هغه گېلې زانين' کې
 ئېم يېک دوو هغه فتې يې پکې ووه بې او ددې کړنه ووه.

کتېبې يې کېم، تايته کې ئې مې: هغه گېلې زانين: کتېبې يې کېم ؛
 خوښدنه وې پيسټيم له جې؛ پيسټيم له جې کلاسيک.
 له م کتېبې يې کې مې 'هغه گېلې زانين' دا؛ نه و ئارگيوم ننه ې کې
 هغه ناو مننه تې سړ باسکردن و هغه سېنگاندن، هغه بېژاردې کن له ديبېت و
 سرنج و پرسپار و باسې فلسفه ې کلاسيکې کې ناو سې بېشې فلسفه ې:
 پيسټيم له جې، له جېک و مېته ددې له جې، فلسفه ې زانست. زېرې ې نه و
 ئارگيوم ننه فلسفه ې فيانې کې پېيو نديان به زانين ووه هغه له
 فلسفه ې دا له م کتېبې يې کې مې 'هغه گېلې زانين' دا هغه نراونه تې سړ
 باس. کتېبې يې کې مې 'هغه گېلې زانين' ، ددې تې خانې پيسټيم له جې
 کلاسيک ووه، تايته کې واتې ناو نيشانه کې بېم جېرې يې:

مې بېست له 'پيسټيم له جې کلاسيک' له بهر نه ووه نې ئېم کتېبې ځې
 قېتېس کردېت به سړدې مې فلسفه ې يې ناني دېرين ووه کې به
 فلسفه ې کلاسيک ناو ددې برت. بېکوو به پېچې وان ووه، زياتر ځې
 له گڼو فلسفه ې ئېستا هاوشا نکر دووه. هرو هاش ځې قېتېس نه کړدو
 به يېک بېشې فلسفه ې ووه بېکوو زې مينه کې له سې بېشې فلسفه ې دا يې:
 فلسفه ې زانست، له جېک و مېته ددې له جې، پيسټيم له جې پکې ووه. له بهر
 نه مانې خویندنه وې کې به چېر و وون ددېت، مې بېستې ددېرختني
 ئارگيوم ننه چې وپېکاني فلسفه ې و تاووتو کړدنيانې سې بارت به

